

Ombudsman inicioval jednání o Nové zelené úsporám. Chce zvýšenou ochranu zranitelných domácností a zajištění situace pro ty, kteří s přípravou žádosti o dotaci již začali

20.4.2026 - | Kancelář veřejného ochránce práv

Převážně půjčky, dotace jen pro nízkopříjmové domácnosti - tak se nedávno nečekaně proměnil program Nová zelená úsporám. Ombudsman Stanislav Křeček proto inicioval jednání o tom, jak minimalizovat dopady na domácnosti, které již s dotací počítaly. Na některých nutných krocích se během schůzky, která se uskutečnila minulý týden, s ředitelem Státního fondu životního prostředí (SFŽP) Petrem Valdmanem shodli. Kvůli nepřítomnosti Ministerstva životního prostředí však přesto zůstává řada otazníků.

Stanislav Křeček inicioval schůzku také proto, že považuje za nezbytné zajistit v další etapě Nové zelené úsporám ochranu zranitelných domácností před pádem do energetické chudoby. Tu ostatně avizovalo i samo ministerstvo. Přesto stále není jasné, které domácnosti bude program považovat za nízkopříjmové a jako jediné tak podpoří dotací a nikoli jen půjčkou. Času již přitom není mnoho. Podle Petra Valdmana, ředitele SFŽP, by se měla nová dotační výzva otevřít již v květnu .

Po setkání Stanislav Křeček uvedl: *„Uvítal jsem, že zástupci Státního fondu životního prostředí vnímají naléhavost řešit problémy vzniklé po nečekané změně programu. Velmi jsem však postrádal zástupce Ministerstva životního prostředí. Jakkoli byla schůzka prospěšná, bez tohoto klíčového partnera zůstává na stole řada otázek.“*

Stanislav Křeček ocenil, že setkání pomohlo vyjasnit témata, která je nutné dořešit. Takovým je třeba dostatečná informovanost žadatelů o dotace či půjčky: *„Z podnětů, které dostávám, vyplývá, že v minulosti část lidí mylně vnímala přidělení dotace jako schválení celého realizačního postupu. Někteří žadatelé netušili, že někdy potřebují ještě razítko stavebního, případně památkového úřadu. Velmi proto vítám ochotu SFŽP pracovat na osvětě,“* uvedl ombudsman.

Podobně pozitivně ombudsman hodnotí zavedení preventivní kontroly před vyplacením peněz. Fond by v jejím rámci měl vstupovat přímo do kontaktu se žadateli. Tento postup může pomoci včas identifikovat nevhodně nastavené smluvní vztahy s dodavateli, a přispět tak k ochraně žadatelů před možným podvodným jednáním.

Ombudsman Stanislav Křeček otevřel i téma domácností, které v dobré víře chystali své projekty, ale o dotaci již nestihli požádat: *„Vláda nabídla těm, kdo se připravovali na žádost o dotaci, maximálně padesátitisícovou kompenzaci za projektovou přípravu u rodinného domu. To ale představuje v samotném rozpočtu stavby jen nevelkou částku. Očekávám, že Ministerstvo životního prostředí a SFŽP budou hledat cesty, jak ochránit tyto rodiny před existenčními problémy. I když jsou mé možnosti v této věci omezené, budu vývoj dál sledovat,“* uvedl Stanislav Křeček. Zástupci fondu ombudsmana ujistili, že si situaci těchto rodin uvědomují a věnují jí pozornost.

Po té, co vláda omezila program Nová zelená úsporám, upozornil ombudsman Stanislav Křeček

premiéra Andreje Babiše na důsledky tohoto nepředvídatelného kroku. Poukázal zejména na nízkopříjmové rodiny, na které dopad bude nejtvrdší, a vyzval veřejnost ke sdílení osobních příběhů.

PŘÍBĚHY, SE KTERÝMI SE LIDÉ OBRÁTILI NA OMBUDSMANA

Rodina s malými dětmi žije v jednom pokoji u rodičů

Rodina se díky možnosti získat dotaci Nová zelená úsporám rozhodla pro koupi starého domu, který chtěla rekonstruovat. Aby si to mohli dovolit, prodali byt, vzali si hypotéku a i s dětmi dočasně žijí v jednom pokoji u rodičů.

Pořízený dům byl sice obyvatelný a v úvahu připadala i nízkonákladová rekonstrukce, kvůli dotační studii to však rodina musela vzít od podlahy. Nyní mají z domu staveniště. Stavební kroky je stály spoustu peněz, a uhradit museli i podklady pro dotaci. Nyní rodina dotaci nedostane, a navíc zbytečně proinvestovala své úspory. Navyšování dluhu formou další půjčky, byť bezúročné, pro ně nepřípadá v úvahu.

Manželé s vyhlídkou na důchod v neobyvatelném domě

Manželé roky postupně opravovali starý dům po rodičích. Přesto opravy stále nejsou dokončené. Museli se během nich totiž vypořádat s řadou komplikací – včetně povodní a zdravotních obtíží v rodině. Dům je dvougenerační, v jednom patře žije devadesátiletý otec, druhé patro je ve velmi špatném stavu.

Manželé se proto rozhodli, že využijí Novou zelenou úsporám. Zajistili kvůli tomu projektovou dokumentaci a další nezbytnosti a počítali s podáním žádosti. Dům je rozestavěný, půjčka z banky vyčerpaná. Vzhledem k předdůchodovému věku si už nemohou dovolit další půjčku. Momentálně žijí manželé ve služební bytě, ale s odchodem do důchodu o něj přijdou.

- Informace o programu Nová zelená úsporám Light
- Reportáž Černých ovcí ČT, Dotace
- Reportáž Černých ovcí ČT, Fotovoltaika pro seniory III

https://www.ochrance.cz/aktualne/ombudsman_inicioval_jednani_o_nove_zelene_usporam-chce_zvysenou_ochranu_zranitelných_domácností_a_zajistění_situace_pro_ty_kteri_s_přípravou_žádosti_o_dotaaci_jiz_zacali